

Slovo k povzbuzení na neděli 25. února 2024, na Druhou neděli postní – B
Biblická čtení: Gn 22,1-2.9a.10-13.15-18; Ž 116; Řím 8,31b-34; Mk 9,2-10

Milé sestry, milí bratři,

na druhou neděli postní rok co rok slyšíme evangelijní svědectví **o proměnění Páně**: Pán Ježíš bere tři ze svých **učedníků** (Petra, Jakuba a Jana) na vysokou horu (třeba Tábor), aby byl před jejich zraky **proměněn**. Zazáří jim jeho **Boží sláva**, jakož i to, že Kristus je **naplněním** celého Zákona (proto Mojžíš) a proroků (proto Eliáš). Tři apoštolové mohou spatřit, jak jim z Ježíšova lidství zazáří jeho **Božství**, mohou zakusit cosi z **nebeské** blaženosti («je dobře, že jsme tady»). I proto, aby až sestoupí z hory a přijdou chvíle těžké, **čerpali** z této vzpomínky Boží sílu.

Svědectví o proměnění Páně je letos **v prvním čtení** předznamenáno úryvkem z knihy Genesis, **Abrahámovou zkouškou**: Má obětovat svého jediného syna Izáka a také jde.

Snad jen málokterý starozákonní příběh vzbuzuje tolik **otázek** a možná i **emocí**. Ostatně o jeho výraznosti a zájmu o něj svědčí třeba i bezpočet **výtvarných ztvárnění**, zvláště v barokní dramate. **Jak** ovšem **může Bůh** Abraháma takto šíleně **zkoušet**, musíme se ptát. A nepopírá svou zkouškou v očích Abraháma sám sebe? Je toto opravdu nutný projev Boží svrchovanosti?

Při snaze aspoň nějak odpovědět můžeme vyjít z přesvědčení, že Starý Zákon je svědectvím **o teprve postupném poznávání** Boha na základě dějinné zkušenosti s ním. **Plnost** Božího zjevení přichází **až** v Zákoně **Novém** skrze Krista. Přičemž **postupné zrání** biblického poznání Boha, zrání zkušenosti s ním se netýká jen toho, jaký Bůh je, ale i celého vztahu s ním, způsobů následování a komunikace s ním, **bohoslužby**.

Což asi je jedna z možných interpretací Abrahámovy zkoušky: Číst ji jako svědectví **o posunu** v náboženském smýšlení (Izraele).

Abrahám mohl být do té doby přesvědčen, jak tomu i bylo ve velké části **dobových** kultur a náboženství, že Bohu musí být obětováno **to nejcennější**, co člověk má, především **prvorozený syn**. V některých kulturách tomu bylo i tak, že je obětován ne hned po narození, ale třeba až **na začátku dospívání**. Aby oběť bohům byla ještě větší.

Tak nějak mohl smýšlet i **Abrahám**, mohl být **přesvědčen**, že mu oběť Izáka přikazuje sám Bůh. Jistě s bolestí v srdci ale v poslušnosti svému náboženskému přesvědčení šel vykonat oběť prvorozeného syna. **Bůh** sám mu v tom však prostřednictvím anděla **zabránil**. Zjevil, že **není třeba lidských obětí**, že stačí **zástupná**, zvířecí. Proto **beránek v křoví**. Odtud následné ustanovení mojžíšského Zákona, že za každého prvorozeného chlapce je třeba přinést dvě hrdličky nebo dvě holoubátka, jak se stalo i po narození Ježíšově.

Takové vysvětlení je snad nejen legitimní, ale má i důležité poselství: Připomíná, že **Bůh** možná **stále** chce nějak **očist'ovat a prohlubovat naše poznání** sebe samého. **Potřeba** víry v Boha se stále nově očist'ovat a prohlubovat totiž platila nejen ve starozákonní době před Kristem, ale nějak – i přes plnost Božího zjevení v evangeliu – **platí stále**. Jak ve smyslu **osobního** stále hlubšího poznávání Boha, tak i **společného v církvi**.

Každý člověk, každý křesťan – aspoň v jistém smyslu – je totiž jakýmsi ztělesněním celých dějin, je „**světem v malém**“. A tak jakási **cesta od Starého k Novému Zákonu**, ke stále plnějšímu poznání Boha by se **nás** všech měla nějak týkat také. Neměli bychom ustrnout ve „Starém Zákoně“, měli bychom se zachovat **jako Abrahám**.

Přesto se ale ještě **vrat'me** k úvodnímu «Bůh zkoušel Abraháma a řekl...», k motivu Boží zkoušky, k samotnému příběhu.

Například **staří církevní otcové** se **nepokoušeli** řešit naši palčivou otázku, jak Bůh mohl Abraháma takto krutě zkoušet: Bůh je prostě **svrchovaný** Bůh, a když něco činí, ví proč. Starozákonní text četli proto především **alegoricky** ve smyslu, že **Izák** je **předobrazem**

Krista. Jako Izák je synem Abraháma, tak Kristus je jednorozeným Synem Otce. Izák má být obětován, Kristus také. Izák si sám na zádech nese dřevo k oběti, Kristus si nese dřevo břevna kříže. Izák poslouchá Abraháma, Syn zase Otce. Moria je Golgota. Izák je nakonec zachráněn a s ním celé jeho potomstvo, což je předobraz Kristova zmrtvýchvstání a naší spásy.

Takováto **alegorická četba** je asi **nejdůležitější** četbou dnešního úryvku. Ostatně nevylučuje se ani s interpretací předešlou a ani v nepopírá historicitu Abrahámovy tajemné zkoušky. Číst v oběti Izáka zejména **předobraz oběti Krista** je i duchovně asi **důležitější** než **spekulování**, proč asi byl Abrahám tak strašně zkoušen a jak je to možné; to musí asi zůstat **tajemstvím**. Obrazná četba nám nejen dovoluje vnímat, jak **Kristův kříž** se udál opravdu «podle Písem», ale připomíná i nepochopitelnou **velikost Boží lásky**, živí naši **naději a důvěru** v Boha. «Když ani vlastního Syna neušetřil, ale vydal ho za nás za všechny, jak by nám s ním nedaroval také všechno ostatní» slyšíme dnes ve druhém čtení z Listu Římanům.

Příběh můžeme v rámci alegorické četby číst ale i ještě **trochu jinak**. I když celý směřuje k tomu a jednotlivé detaily na to ukazují, že **především Izák je předobrazem Krista**, nakonec to ale přeci **není Izák**, kdo je zabit, ale onen «beran, který se chytil za rohy v křoví». On je nakonec **obětován**, Izák je zachráněn, vrácen do života.

Beránek v křoví se stává **předobrazem Krista ukřižovaného**, možná nakonec největším. Zatímco **Izák** se v této četbě spíše stává **předobrazem nás samotných**, zachráněného lidstva. **Křovím** pak mohou být lidské **úklady a nepřijetí**, které Božího Syna přivedly na kříž, jimiž se sám pro naši spásu **nechal chytit**, do kterých se z lásky k nám dobrovolně nechal **uvěznit**. **Křovím** jsou tak i všechny další úklady, které **Kristu** ve všech jeho podobách strojíme stále, i **dnes**.

A jak pak oba způsoby alegorické četby **propojit**?

Možná následovně: **Čím více** se – i navzdory svým stálým pádům a slabostem – **budeme** v životě **podobat Izákovi**, čím více se necháme **vést Otcem** a vezmeme v poslušnosti na svá ramena svou **otýpku kříže**, tím spíše můžeme být **zachráněni Beránkem**. Tím intenzivněji možná můžeme také spatřit jeho **Boží slávu** a být jí uchvázeni. Hory **Moria, Tábor** i **Golgota** jsou si v obrazné četbě možná velmi blízké.

A také – **staneme-li se beránkem chyceným v křoví** – můžeme **svou obětí někoho jiného zachránit**. Křoví a kříž mají k sobě také blízko, jednoho lapí a zabijí, jiné mnohé osvobodí a zachrání k životu. Někdy se lze, **je třeba nechat chytit**, aby **jiní** mohli **žít**. Abychom i my jako beránci zůstali sami sebou a nakonec mohli tak také **žít**, byť třeba jinak, na věčnosti.

Milé sestry, milí bratři, zkusme si tedy z dnešního čtení odnést snad **dvojí**.

Zaprvé, že **ani v čase církve nemůžeme** být nikdy **hotovi** se svým **poznáním Boha**, jsme zváni ho poznávat stále **hlouběji**, neustrnout ve Starém Zákoně, což platí jak pro poznání osobní, tak i kolektivní, ba i církevní. Jsme pozváni stát se **podobní Abrahámovi**, který díky své **otevřenosti Bohu stále novému**, jeho se očišťujícím poznání, nezpůsobil smrt, ale **zachránil život...**

A **zadruhé**, že byť Písmo nedává konečné vysvětlení nesmyslnosti **bolesti a utrpení**, ukazuje, **jak** s ním naložit, jak s ním **žít**: **Jako Izák**, který nesl svou otýpku a šel dál cestou, kterou měl v životě jít. **Jako beránek**, který zůstav **sám sebou** se raději nechal chytit do křoví, aby Izáka zachránil. A **jako Kristus**, jehož jsou Izák i beránek předobrazy...